

„Laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan!"

En een weinig voortgegaan zijnde, viel hij op zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan; doch niet gelijk ik wil, maar gelijk Gij wilt. Matth. XXVI: 39.

Gethsemane was het bangste, dat onze Heiland doorworsteld heeft. Golgotha was ontzettend, maar toch de geestelijke strijd voor Golgotha is niet op het kruis zelf, maar in den hof van Gethsemane door Jezus volstrekt. Het *Edi, Eli lamina Sabachani* deed ook aan het kruis nog voor een oogenblik de hachlijke geestesworsteling weer opleven, maar dan toch slechts voor een oogenblik, en de uitroep: *Het is Volbracht*, evenals de kreet van stille berusting: „Vader, in uwe handen bevel ik mijnen geest" verraden niets meer van de geestelijke kwelling, die onze Heiland in den hof van Gethsemane onderging. De Egeelen, die nederdaalden om Jezus in zijn bangste oogenblikken als te onderwerpen met hemelische mogendheid, daalden ook niet neder bij het kruis, maar bij de twee groote worstelingen die onze Heiland, om ons te redden, doorstaan heeft. De eerste maal bij de Verzoeking in de Woestijn, en de tweede maal toen Gethsemane naderde en de geestelijke worsteling op het hoogste dreef. Van Jezus geestelijke worsteling in de Woestijn lezen we: „Toen liet de duivel van hem af, en de Egeelen Gods zijn toegekomen en dienden hem!" En evenzo meldt Lukas ons van Gethsemane: „En van hem werd gezien een Engel uit den hemel, die hem versterkte". In de woestijn doorworstelde Jezus tot in den diepten grond de aangrijpende tegenstelling, die Satan tegenover den heiligen God had durven oproepen, en in Gethsemane ging het om den strijd niet met Satan, doch met de menschele tegenkanting tegen hetgeen Gods heilig bestel over hem die de zonde veroorzaakt zou, beschoren had. De worsteling in de woestijn met Satan droeg een uitsluitend geestelijk karakter, doch liet onze Heiland in zijn menschele persoonlijkheid ongedoerd; de zooveel bangere worsteling van Gethsemane daarentegen greep Jezus in zijn innerlijk wezen, in zijn Godmenschele persoonlijkheid aan. Vandaar dat Gethsemane het bangste en het ontzettendste geweest is, dat onze Heiland ons ter reddende onderging. We mogen daar niet over heen lezen, al is 't dat het kruis het oog meer aangrijpt. Indien er ooit bij onze Heiland van waarheid sprake kon geweest zijn, zoo moet ge de aangrijpende bitterheid van zijn ziel in Gethsemane en niet op Golgotha zoeken. Uitwendig bracht Gethsemane geen leed, zomin als de Verzoeking in de Woestijn, maar de hem innerlijk verwringende geestelijke smart is veel meer in den Hof, dan op Golgotha geleden. Tot zelfs in de woorden waarin de Evangelisten ons dit lijd van Gethsemane als voortekent, komt dit geheel enig en alles in smart te boven: gaand karakter van wat in Gethsemane doorworsteld is, uit.

Alleen Johannes en Petrus nam de Heere voor die bangste ure, die hij op aarde doorworsteld heeft, met zich, en aangrijpend in elk opzicht is het, hoe de Heere zelfs in die bangste oogenblik van zijn aardsche existentie, toch nog een oogenblik zich zelf als ware het vergat, om te denken aan het gevaar waarin zijn jongeren geraken zouden. Petrus en Johannes gaan mee in den Hof, maar toch houdt Jezus ze op zekeren afstand. Er staat toch: „Hij scheide zich van hen af omtrent een steenvorpe, en eerst toen zijn discipelen hem niet meer dan uit de verte blauisterden konden, knielde Jezus neder, zoo staat er, en hij bad." Hij vroeg niet aan zijn jongeren om voor hem te bidden, noch ook om met hem neder te knielen. Hij ging alleen dieper den Hof in, en toen de jongeren hem slechts uit de verte konden gadeslaan, toen knielde hij geheel op zich zelf in den Hof neder, en bad. Ook wat Jezus bad staat er in roerende taal bij: „Vader, of gij wilt deze drinkbeker van mij wegnemen." Er was, dat mag verboden noch verhoed, tot in den heiligen Jezus een opzien tegen wat hem te wachten stond. En nu volgt er geen bede: „Vader, onthef mij van dit lijd"; maar eenlijg, of de bange drinkbeker dien hij als voor zich zag, niet van hem kon weggenomen worden. Hier sprak het opzien tegen het bange lijd, dat hij niet voor wat hem ondergaan van den dood aanbelangt, maar uit de vrees die Jezus aangreep bij het vooruit als inleven in onze diepe schuld, die hij immers door zijn dood veroorzaakt zou. Wie, ook als prediker, het voorstelde, als zag Jezus zoo bang tegen den dood op, verlaagt heel Jezus verschijning. Of is 't niet een feit der historie, dat de krijgsmann op het slagveld met leeuwenmoed den dood trotseert, en dat evenzo de martelaar het als met een halloelja op de lippen aandorst, om op den brandstapel zijn leven in te toeten. Wie aan zulk een vrees voor den dood op zich zelf, bij Jezus ook maar een oogenblik denken durft, verlaagt zijn Heiland tot zelfs vree beneden den gewonen martelaar. Neen, de bange schrik voor den dood, die in Gethsemane zich uitte, welde veel dieper uit Jezus innerlijk wezen op. Onze zonde, onze schuld zou hij op zich nemen, en zoo voor Gods uitverkoren de verzoening aanbrengen, en juist dit in moeten gaan in onze zoudschuld, en als 't ware in onze verdorpenis, om Gods uitverkoren te zaligen, dat was het wat Jezus zoo roerend aangreep.

Het was een „drinkbeker". Zie niet voorbij wat in de beelddraak ligt. Een wond brengt ander u toe, een doodelijke slag kan u van buiten toekomen, maar de „drinkbeker" drukt uit wat de lijd zelf over zich heeft te brengen. Zoo diep drong de worsteling op dit oogenblik dan ook in Jezus innerlijk wezen in, dat er staat: „En in waren strijd zijnde, bad hij te ernstiger". Ja, zoo ontzettend werd Jezus in heel zijn wezen ontroerd, dat er bij staat: „En zijn zweet werd gelijk groote druppelen bloed, die op de aarde aflipepen." Knielden had Jezus geboden, daarom volgt er nu: „En als hij van 't gebed opgestaan was, kwam hij tot zijn discipelen en vond hen slapende van droefheid." Steun ontving Jezus altoos van zijn jongeren ganschelijk niet. Jezus verzocht hen niet, met hem neder te knielen en met hem te bidden. Zelfs vroeg Jezus hun niet opzettelijk om voor hem te bidden. Het geestelijk gebeuren stond hier te hoog, om op een bede om hulp in te gaan. Uit zich zelf hadden de jongeren voor of met Jezus moeten bidden. Toch zag u de discipelen hier ook weer niet als onaanvaardig voorstellen. Er staat toch, dat Jezus ze „slapende vond van droefheid". Blijkbaar overviel den jongeren de ontzettende ernst van dat beslissend oogenblik. Ze hadden van Jezus wel gehoord, dat hij

sterven zou. Maar ze waren er niet ingeleefd, ze hadden 't zich dusver nimmer als naderende realiteit voorgesteld. En nu 't dan toch bleek te naderen, nu was het hun te machtig. Ze werden tot in het diepst hunner ziel bedroefd, en die droefenis overmaande hen. Ze verstonden de heilige kunst van 't meeleven en meeworsten met Jezus nog niet. En zoo ontging hun het bewustzijn.

Jezus bestraft dit in hen. „Wat slaapt gij?" zoo vraagt Jezus hen in scherp verwijt. „Sinaat op en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt." Weer liet Jezus hen toen alleen, en ging nogmaals den Hof in, om voor zich zelf den bange strijd opalieu met zijn God uit te strijden. Jezus had hen derwijs op dat oogenblik tot in het intiemste van zijn gewaarwording met opgenomen, dat hij zelf tot hen gezegd had: „Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt met mij." Natuurlijk is dat bidden van Jezus in Gethsemane niet slechts even het uitspreken van één bange zielsluiting geweest. Veel meer schijnt 't dat Jezus bijna een uur in de eerste bange worsteling volhardde. Hij vroeg toch aan zijn jongeren: „Kunt gij niet één uur met mij waken." Het inslapen der jongeren zou ook anders niet verklaarbaar zijn. Suaks nu herhaalde zich diezelfde zwakte, matte houding der jongeren. Toen ging Jezus ten tweeden male alleen den Hof in, en wederom wat Jezus zijn innerlijke zielsbeoering in de bede van den drinkbeker aan: „Mijn Vader, indien deze drinkbeker niet aan mij kan voorbijgaan, tenzij dat ik hem drinke, u wil geschiede." Ook van die tweede gebedsworsteling moet aangenomen, dat ze slechts zeer in 't kort vermeld staat, maar wederom allicht een uur gekend had. Anders toch ware het volstrekt onverklaarbaar, dat de jongeren nogmaals ingeslapen waren. Weer lieten ze Jezus aan zichzelf over. Weer begonnen zij met hem uit de verte na te staren, tot ze weder bezaaid in hun oogen (vs. 43) bleken. En nadat Jezus tenslotte voor de derde maal zijn geestelijke worsteling met den Vader voldeed had, en hij als zelf naar den drinkbeker greep, die blijkbaar niet mocht voorbijgaan, maar moest gedronken worden, toen scheide Jezus zich geheel van de zijnen af, en riep hun toe: „Slaapt nu voort, want de Zoon des menschen wordt nu overgeleverd in de handen der zondaren!"

Dr. A. K.

Amsterdam, 21 Maart 1919.

Kan op grond van ons Gereformeerd beginsel zelf er dus geen het minste bezwaar bestaan, om de democratische strooming, die thans zoo machtig zich in het leven der volkeren geltend doet, ook in de Kerk te laten doorwerken, door het „ambt der geloovigen" beter dan tot dusver tot zijn recht te doen komen, eenigzins anders staat het met de vraag, of onze Kerken evenzo haar poorten hebben open te zetten voor de vrouwenbeweging. Dat deze vrouwenbeweging mede tot de eigenaardige verschijnselen van onzen tijd behoort en niet alleen buiten, maar ook in onze kringen steeds sterker de aandacht vraagt, behoort wel niet betoogd te worden. Neem slechts als voorbeeld het pas gehouden Christelijk Sociaal Congres. Op dit Congres, dat overigens zoo uitzonderend gealagd is, werd over de toehoe voor de sociale quaestie zoo belangrijke vraag, welke taak de Kerk heeft, met geen enkel woord gesproken. Het scheen alsof degenen, die het agendum van dit Congres saamstelden, aan de Kerk en hare roeping zelfs niet gedacht hadden. En wel iets wat vreemd staat daartegenover af, dat aan de vrouwenbeweging zulk een brede plaats werd toegekend, en een der sprekers daarbij — het was de eenige maal, dat de Kerk genoemd werd — het stemrecht voor de vrouw in de Kerk kwam pleiten. Zulk een feit toont wel, hoe sterk ook in onze Christelijke kringen de vrouwenbeweging zich geltend doet.

Nu ontkennen we geenszins, dat in deze zoo sterk opwakende vrouwenbeweging geen problemen liggen, waarmede ook de Kerk rekening zal hebben te houden. Niet alsof we daarom de beginselen van Gods Woord ten offer zouden mogen brengen om „op de hoogte van onzen tijd te blijven". Geen Christen kan dit standpunt innemen. Gods Woord blijft voor ons de onveranderlijke regel van geloof en leven; we hebben in de Kerk alleen met Christus Woord als met de grondwet der Kerk te rekenen, en al mag men op politiek gebied soms noodzaak maken concessies te doen of te berusten in toestanden, die men niet veranderen kan, in de Kerk is voor dit politieke spel geen plaats, want hier heeft Christus alleen en niet de tijdgeest als Koning te heerschen.

Maar al staat dit vast, en al mogen we daarom er geen oogenblik aan denken, om tegen het uitdrukkelijk verbod van de Heilige Schrift in, het ambt van predikant of van regereerder voor de vrouw open te stellen, omdat de tijdgeest de gelijkheid van man en vrouw op elk terrein wil doorvoeren en daarom alle ambten en betrekkingen voor de vrouw wil openstellen, toch neemt dit niet weg, dat de vraag wel mag gesteld worden, of de gaven en talenten, die God de Heere aan de vrouw schonk, in de Kerk wel genoegzaam tot ontwikkeling zijn gekomen. Al treden in het leven van Christus zelf de vrouwen nooit anders op dan dienend; al is er geen sprake van, dat Christus voor zijn missiearbeid onder Israël anders dan den dienst van mannen heeft gebruikt; en al heeft Hij voor het Apostolaat, waardoor de Kerk zou gesticht worden, alleen mannen verkozen; toch zien we in de eerste Apostolische gemeenten, hoe de Apostelen ook voor het kerkelijk leven wel degelijk van den dienst der vrouwen gebruik hebben gemaakt. Het vraagstuk of de vrouw in de Apostolische gemeente mede het stemrecht heeft uitgeoefend krachtens het ambt der geloovigen, kunnen we thans laten rusten. Eenig bewijs daarvoor is uit de Schrift niet te leveren; eer schijnt ons, wat in de Handelingen der Apostelen over de verkiezing van een nieuwen Apostel in de plaats van Judas Iscariot en de verkiezing der

eerste diakenen wordt medegedeeld, tegen, dan voor dit vrouwenkiesrecht te pleiten. Maar hoe interessant dit vraagstuk ook moge wezen, de betekenis, die aan de vrouw voor het Koninkrijk Gods en de Kerk van Christus wordt toegekend, ligt zeker niet in het stemrecht, maar op geheel ander terrein. In het slot van den brief aan de Romeinen worden door den Apostel Paulus de namen van verschillende vrouwen opgenoemd, die „gearbeid hebben in den Heere", zooals Tryfena en Trysosa en de beminde zuster Persis, terwijl van een zekere Maria getuigd wordt, dat zij veel voor ons gearbeid heeft (Rom. 16: 6, 12). Waarin deze arbeid in den Heere bestaan heeft, wordt wel niet uitdrukkelijk gezegd, maar hetgeen van andere vrouwen in het N. Testament verhaald wordt, kan toch wel dienen om enig licht over dezen arbeid in den Heere te verspreiden. Zoo lezen we van een discipelin Dorkas te Joppe, die vol was van goede werken en aalmoezen, die ze deed, en vooral zich ontfemde over de weduwen, voor welke zij rokken en kleederen maakte (Hand. 9: 36, 39); zoo wordt van de dochters van Philippus den Evangelist gezegd, dat zij profeteerden (Hand. 21: 9) en weten we, dat niet alleen Aquila, maar ook Priscilla, zijne vrouw, evangeliserend zijn opgetreden en Apollos den weg Gods nauwkeurig hebben uitgelegd (Hand. 18: 26). En al wordt door den Apostel uitdrukkelijk het leer- en regerend ambt aan de vrouw ontzegd (1 Tim. 2: 12) toch schijnt de vrouw wel als diakone te zijn opgetreden. In Rom. 16: 1 wordt gesproken van een zekere Phebe, die een dienaresse was (of gelijk in het oorspronkelijke staat, eene diakone) der gemeente te Kenchrén, de havenstad van Corinthe, en die, zooals Paulus zegt, een voorstandster was geweest van velen, ook van den Apostel zelf. Ook wat de Apostel in 1 Tim. 5: 9 en vervolgens zegt, dat een weduwe gekozen moet worden niet minder dan van zestig jaar, die getuigenis heeft van goede werken, zoo zij kinderen heeft opgevoed, zoo zij gaarne geherbergt, zoo zij der heiligen voeten heeft gewassen, zoo zij den verdrukten genoegzame hulpe heeft bewezen, zoo zij alle goed werk nagetracht heeft", wijst blijkens de uitdrukking, dat zij gekozen wordt, wel op een aanstelling door de gemeente, opdat zulk een vrouw den dienst der barmhartigheid zou waarnemen. Calvijn teekent hierbij dan ook aan: „Welk een dienst deze vrouwen dan te verrichten hadden, blijkt uit 1 Tim 5: 9. Want evenals de armen uit de publieke kas van de Kerk werden onderhouden, zoo moesten zij ook door een publiek ambt worden verzorgd. Tot die verzorging werden weduwen benoemd, die bevrijd waren van de zorg voor haar huishouding, en die, door geen zorg voor de kinderen gehinderd, zich geheel wenschten te wijden aan God en den dienst der barmhartigheid." Hij noemt dit een „zeer heiligen en voor de Kerk zeer nuttigen dienst", die later, toen de Kerk in verval raakte, ontwaard is in het nonnenwezen", zoodat Calvijn zeker het herstel van dezen dienst niet afkeurde. En in zijn predikatie over 1 Tim. 5: 9 enz. waar Calvijn uitvoerig over deze weduwen spreekt, zegt, hij dat haar dienst daarin bestond, dat terwijl de mannen de aalmoezen verzamelden en uitdeelden, de vrouwen verzorgden en toezicht hielden op het huishouden van de armen, die door aalmoezen ondersteund werden.

Zoo blijkt, dat het eigenlijke terrein van de vrouw in de Kerk ligt in den arbeid der barmhartigheid. Al is de gave der profetie ook bij uitzondering aan de vrouw wel verleend en al toont het voorbeeld van Priscilla, hoe een vrouw ook evangeliserend kan optreden, toch is haar eigenlijke taak, zooals uit het ambt haar opgedragen blijkt, niet het ambt van profeet of het uitgaan als evangelist, maar de dienst der barmhartigheid. En dit nu komt geheel overeen met de roeping der vrouw in het algemeen en de gaven haar geschenken. Niet het profetisch- en ook niet het koninklijke, maar het priesterlijke ambt van Christus ligt op haar weg. De rijke gaven van liefde, toewijding en verzorging, haar geschenken, komen hier tot haar schoonste uiting. En in dat opzicht is de Kerk zeker tegenover de vrouw te kort geschoten, omdat zij eeuwenlang het diakonambt alleen aan mannen toevertrouwde, maar vergat, dat de Schrift naast de diakenen ook van diakonessen spreekt. Al is wel een enkele maal een poging gewaagd, om dit ambt weer in het leven te roepen, toch heeft dit geen blijvend gevolg gehad. Zulk een gebrek in de Kerk nu wrekt zich. Waar de vrouw in de plaats, die God haar schonk, niet geëerd wordt, gaat ze straks een plaats eischen, die naar Gods Woord alleen den man toekomt, en vraagt ze ook het predikants- en ouderlingen-ambt. Onze Kerken zullen daarom wel doen met dezen „zeer heiligen en zeer nuttigen dienst" der diakonessen in eere te herstellen. Het diakonaat zou daardoor tot veel rijker ontwikkeling kunnen komen, en aan de behoefte van de vrouw, om ook in den dienst der Kerk te arbeiden, zou worden voldaan.

Een onware voorstelling.

In het *Annuaire van de Apologetische Vereniging Petrus Canisius*, 1918 p. XXIV, zoo deelt men ons mede, komt het volgende voor: „Vervolgens wordt hun (er is sprake van de Roomsche militairen) allerlei verboden lectuur in de handen gestopt, o. a. Jezus van Nazareth, harmonie der vier Evangelien, een uitgave van ongeloofige zijde, die den Christus slechts als een hoogstaand mensch voorstelt."

Tegen deze onware voorstelling van Roomsche zijde meen ik een zeer ernstig protest te moeten inbrengen. De schrijver van deze Evangelienharmonie is geen

„ongeloofige", maar de predikant Alexander Westphal te Lausanne, die algemeen als een beslist geloovig Christen bekend staat. Dat hij in deze Evangelienharmonie Christus slechts als een hoogstaand mensch voorstelt, is een besliste onwaarheid. Vermoedelijk heeft de schrijver alleen de voorrede gelezen en is hij door een enkele uitdrukking misleid geworden. Maar in de aantekeningen van Westphal bij den tekst blijkt duidelijk genoeg, dat hij van harte aan de Godheid van Christus gelooft. Zoo luidt het opschrift van het vierde hoofdstuk: *De Messias Gods Zoon* en wordt voorts op blz. 70 gezegd, dat Christus hier zijn Goddelijke afkomst (sa filialité divine) verklaart, terwijl in een noot gezegd wordt, dat de dubbele oorszaak van het conflict tusschen het Sanhedrin en Christus was de opheffing van den Sabbath en de Goddelijke afkomst van Jezus, en op blz. 71, dat „door Zijne vernedering de Zoon van God het voorrecht verworven heeft, degenen te oordeelen, tot wier redding Hij op aarde kwam." Het Comité, dat deze uitgave onder de militairen verspreid heeft, bestond voorts niet uit „ongeloofigen", maar uit geloovige Protestanten, en ik zou zelf geen oogenblik mijn medewerking aan deze uitgave verleend hebben, wanneer de bedoeling ervan was geweest, Christus alleen als hoogstaand mensch voor te stellen. Laat ik hier nog aan mogen toevoegen, dat in Frankrijk de uitgave van dit boekje van Roomsche zijde volstrekt niet is tegengewerkt, maar veel meer bevorderd. Daar was het dus geen verboden lectuur.

Is de Hervormde Kerk een schijnkerk?

XIII.

Onderzoeken we thans, welk karakter deze plaatselijke Kerken in de Hervormde Kerk vertoonen, zoo moet wel scherp en beslist op den voorgang worden gesteld, dat niet één dezer plaatselijke Kerken door ons als een zuivere gereformeerde Kerk kan worden beschouwd. Het is noodig dit daarom zoo scherp uit te spreken, omdat daardoor het standpunt, dat we tegenover deze plaatselijke Kerken hebben in te nemen, bepaald wordt. Indien deze Kerken nog volkomen intact waren gebleven, in niet één enkel opzicht de teekenen van deformatie vertoonden en nog als zuivere Gereformeerde Kerken hadden te gelden, dan zou het onze plicht wezen, met deze Kerken zoo spoedig mogelijk in nadere correspondentie te treden, dan zouden over en weer de attestaties moeten erkend worden, dan zouden de predikanten van deze Kerken envooget op onze kansels het Woord mogen bedienen, als onze predikanten dit op hun kansels mochten doen, en dan zou er geen sprake van wezen, dat men de leden dezer Kerken mocht vermanen om met de Hervormde Kerk te breken of dat men naast deze Kerken een Gereformeerde Kerk zou mogen stichten. Heel ons kerkelijk standpunt tegenover de Hervormde Kerk wordt dus door deze vraag beheerscht.

Deze deformatie nu, waaraan al de plaatselijke Kerken in de Hervormde Kerk lijden en die een saamleven met deze Kerken, zolang de bestaande toestand voortduurt, voor ons onmogelijk maakt, bestaat hoofdzakelijk in tweeërlei.

Vooreerst daarin, dat in de Hervormde Kerk van een oefenen van de tucht in dien zin, waarin de Schrift dit verstaat, geen sprake kan wezen. Dit wil niet zeggen, dat de Hervormde Kerk er geen reglement voor kerkelijk opzicht en tucht op na houdt en daarin bepaalt, dat de tucht kan worden geöfend „ter zake van onchristelijken wandel, van openbaren strijd met den geest en de beginselen van de Hervormde Kerk, van verstoring van orde en rust en van verzuim of vergrijp in de uitoefening van kerkelijke betrekkingen", maar hoe schoon dit alles klinken moge, in de praktijk komt dit hierop neer, dat alleen tucht mag worden uitgeoefend op personen, die een openbaar ergerlijk leven leiden of zich aan de kerkelijke reglementen vergrijpen, maar dat tucht op de leer onmogelijk is. Wat onze Catechismus zegt, dat Christus door het geven van de sleutelen des hemelsrijks aan zijne ambtsdragers gewild heeft, dat degenen, die onder den Christelijken naam een onchristelijke leer verkondigen en van hunne dwaling niet willen afstaan, door het verbieden der Sacramenten uit de Christelijke gemeente zullen gestooten worden, is een last, waaraan in de Hervormde Kerk geen ambtsdrager kan voldoen. De Hervormde Synode laat u gaarne toe, dat ge in een orthodoxe gemeente een orthodox predikant kiest, een orthodox Kerkeraad benoemt, dat de prediking des Woords gereformeerd is en de Sacramenten naar de instelling van Christus bedienend worden, maar één ding dult ze niet, dat zulk een Kerkeraad tucht over de ongeloofigen zou uitoefenen. Hij kan niet beletten, dat een moderne ringpredikant bij vacaturedienst op den kansel komt om zijn dwaaller te verkondigen; hij kan niet voorkomen, dat ongeloofigen tot het Avondmaal worden toegelaten; in dat opzicht is de Kerkeraad aan handen en voeten gebonden. Zoodra een Kerkeraad op dat punt waagt door te tasten en den eisch van Gods Woord hooger stelt dan de Synodale bepalingen, ontstaat een conflict, dat tot scheuring en afzetting van den Kerkeraad leidt. Het wren van de dwaalleers van den kansel en het voorkomen dat het Avondmaal ontheiligd wordt, kan de Kerkeraad niet. Dat zulk een Kerk door het ontbreken van de tucht daarom nog niet ophoudt een Kerk van Christus te zijn, geven we toe. Maar evenzeer als dit vast staat, staat ook vast, dat dit ontbreken van de tucht een zeer ernstige misstand is in de Kerk, een deformatie, waardoor

ze geen *zuivere* Kerk van Christus kan wezen. Het is deze onmogelijkheid om tucht te oefenen, die voor elk ernstig ambtsdrager in de Hervormde Kerk zoo bezwarend is, en telkens tot zoo pijnlijke conflicten leidt, waarbij dan wel allerlei drogredenen gebruikt worden om de ontrouwe consciëntien weer in slaap te wiegen, maar die voor de vierschaar van Gods Woord niet bestaan kunnen. Nergens blijkt de deformatie, die door de hiërarchische macht der Synode in alle plaatselijke Kerken haar invloed heeft uitgeoefend, sterker dan op dit punt. Al degenen, die naar Kerkreformatie dorsten om weer tot een *zuivere* Gereformeerde Kerk te komen, richtten dan ook al hun kracht en inspanning daarop, om deze tucht langs reglementairen weg weer in de Kerk te kunnen herstellen, maar zonder dat dit dusver hun is gelukt. En het is hun besliste klacht, dat de Synodale hiërarchie het hun onmogelijk maakt om degenen, die openlijk tegen God en Zijn Woord opstaan, uit het ambt te weren en van de gemeenschap der Kerk af te houden.

Toch is dit niet de eenige deformatie, die deze plaatselijke Kerken aankleeft; zij bestaat niet minder daarin, dat deze plaatselijke Kerken haar autonomie en zelfstandigheid verloren hebben en aan de Synodale macht onderworpen zijn. Al mag deze Synodale macht aan de plaatselijke Kerken in de praktijk zekere vrijheid van beweging toelaten; al laat ze de prediking en de bediening der Sacramenten vrij; zij is *altos* daar, staat als een dreigende macht buiten den Kerkeraad, en wat deze Synodale macht besluit, moet door den Kerkeraad worden uitgevoerd. Haar woord is wet in de Kerk. Bij elk geschil, dat uitbreekt, spreekt zij haar vonnis uit en zet zij haar wil door. En waar nu elk Gereformeerde in deze Synodale macht niet anders zien kan dan een bederf in de Kerk, omdat zij telkens tegen Christus Koningschap zich verzet, haar reglementen boven Gods Woord stelt, en het ongelooft in de Kerk handhaaft, daar is de onderwerping aan deze Synodale macht wel een der diepste vernederingen van deze plaatselijke Kerken; daar maken zij, door aan deze Synodale macht zich te onderwerpen, zich mede schuldig aan ontrouw aan Christus en aan het bederf, dat door deze Synodale macht in de Kerk voortwoekert. Men kan geen deel zijn van een geheel, zonder mede de schuld en zonde van het geheel te dragen en daarvoor mede verantwoordelijk te zijn.

Maar al heeft de deformerende werking, die van deze Synodale macht uitgaat, *heel de Kerk* aangetast, al is er niet één plaatselijke Kerk aan den invloed van die macht ontkomen, toch neemt dit niet weg, dat het onbillijk zou wezen, wanneer men al deze plaatselijke Kerken over één kam zou willen scheren of hen daarom alle voor valsche Kerken of schijnkerken zou willen verklaren. Er zijn onder deze plaatselijke Kerken in de Hervormde Kerk niet weinigen, die trots de deformatie, nog in schier elk opzicht ons het beeld van een ware Christelijke Kerk vertoonen, vooral op het platteland, waar het ongelooft nog niet binnendrong, waar nog regelmatig een orthodox predikant wordt beroepen, waar de prediking nog zuiver Gereformeerd is, waar de sacramenten nog naar de instelling van Christus bedienend worden en waar nog een bezielend en krachtig geloofsleven wordt gevonden. Stond zulk een Kerk niet onder het dwangjuk der Synodale organisatie en was ze daardoor niet aan de Hervormde Kerk verbonden, dan zouden we zulk een plaatselijke Kerk als een zusterkerk kunnen erkennen, ons met haar kunnen vereenigen, en er zou zoo goed als niets aan haar inrichting behoeven veranderd te worden om met haar de eenheid van het geloof, dat ons vereenigt, te doen uitkomen. Daarnaast staan tal van andere plaatselijke Kerken, vooral in de grotere steden, die een veel gemengder karakter vertoonen, omdat de deformatie hier in het wezen der Kerk veel dieper is doorgedrongen. Door het ontbreken van de tucht is de gemeente tot een ongeordenden hoop geworden, waarin de ware geloovigen slechts sporadisch worden gevonden; hier vindt men naast orthodoxe predikanten anderen, die allerlei dwaalleeringen op den kansel verkondigen of die afwijken van de zuiverheid van het Evangelie; hier is het karakter van een belijdende Kerk schier geheel schuil gegaan in de kleurloze en tuchtloze volkskerk. Zelfs wanneer zulk een Kerk met de Synodale organisatie brak, zou ze eerst nog een zeer duchtige inwendige reformatie hebben te ondergaan, voordat we met zulk een Kerk in kerkelijke gemeenschap konden leven. En eindelijk zijn er ook plaatselijke afdeelingen van de Hervormde Kerk, waar het bederf zoo heel de Kerk doorwoekerd heeft, dat er van de kenteekenen der ware Kerk hier niets meer valt te ontdekken. Kerken, waar wel een zoogenaamde domineé elken Zondag nog optreedt, maar om het evangelie van Christus te bestrijden en het ongelooft te prediken. Waar van een Sacramentsbediening geen sprake meer is, en wat men dan nog doop- en avondmaalsbediening noemt, zinledige ceremoniën zijn geworden, waarbij zelfs de inzettingswoorden opzettelijk worden achterwege gelaten om duidelijk te doen uitkomen, dat men met elk Sacrament gebroken heeft. Waar ten gevolge van deze ongelooftsprediking alle religieus leven allengs is weggestorven en een doodsch materialisme de overhand heeft gekregen. Het zijn die Kerken, waarover de verschroefde wind van het Modernisme is heengegaan en alle geloofsleven gedood heeft. En dat zulk Kerken, zooals men er vindt in Noord-Holland boven het IJ, in Noord-Brabant en Limburg en vooral in onze Noordelijke provincien, in Friesland, Groningen en Drenthe, voor ons niet anders dan schijnkerken geworden

zijn, spreekt een afdeeling voor een al heeft treedt da evenmin modernist van de ware Christen tekenen van daar. Walijk is, heerschap met men gaal er zijn kibelijdenis maal. Wilevende, i nog doorhouden.

Dr. A. J. DER ZUID-LAATSTE MATTHIJS. Nadat in landsche PAKMA wa daarin in zich aan dteelde den van den steden wel een vrij l overwegen toonen, of Er wan Vlaamsche immigreeren westen, w niet wilde Het is welke D gekozen i December ambt van LETTEREN de Faculté en der R.

Dat D predikant door tal studien o de Kerk op bewo door zijn wekt, alle Oratio in zij het d beheerscht van een als die hi leerlingen Nog et van alade omdat hi heid bood torisch o verweigen theoretisch salgemeen nomen aa het wijg saamvallet hetzij da wijsbegre en bevro wal te z zonder d aan 'a d wekt, van bezonnen digen gel

Het b historisch heeft, na verdienste De een vonden z medegede

De Re ons vaden van het als vauze in het een ondi den zin i en groot in den r TEWEGOG Op p vattend e de bij zu

Nu zeg allerminst DER ZUID nieuw o noemt d vroeger l zoover i vaarding nalatig i der bron Dan, i werp oo op de h behandel En da Allers omtrent de twee kwam, i van het eerbiedv dat vers had moe

Uit de die wel wat ik i het door van pra waarop i Onder zijn ond De tel SCHILVR immigrat